

TARPTAUTINIAI STANDARTAI DĖL
ŽMONIŲ SU NEGALIA ĮTRAUKIMO
Į PASIRENGIMĄ EKSTREMALIOMS
AR KRIZINĖMS SITUACIJOMS

LNF

LIETUVOS
NEGALIOS
ORGANIZACIJŲ
FORUMAS

Tarptautiniai standartai dėl žmonių su negalia įtraukimo į pasirengimą ekstremalioms ar krizinėms situacijoms

JT neįgaliųjų teisių konvencija (2006)

11 straipsnis

Pavojingos situacijos ir humanitarinės krizės

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, laikydamosi savo įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę, įskaitant tarptautinę humanitarinę teisę ir tarptautinę žmogaus teisių teisę, imasi visų būtinų priemonių, kad užtikrintų neįgaliųjų apsaugą ir saugumą pavojingomis situacijomis, įskaitant ginkluotus konfliktus, humanitarines krizes ir stichines nelaimes.

Chartija dėl dėmesio neįgaliesiems humanitarinių operacijų metu (Charter on inclusion of persons with disabilities in humanitarian action, Istanbul, 2016)

Šis dokumentas įpareigoja vykdyti humanitarinius veiksmus įtraukiant žmones su negalia, panaikinti kliūtis, kurios trukdo jiems dalyvauti, gauti pagalbą ir apsaugą. Skatinamas žmonių su negalia dalyvavimas, įsitraukimas į humanitarinių programų kūrimą ir įgyvendinimą.

Chartijos įsipareigojimai

- ▶ Panaikinti visų formų diskriminaciją prieš žmones su negalia.
- ▶ Asmenų su negalia ir jiems atstovaujančių organizacijų įtraukimas, vertinant poreikius, įgyvendinant ir stebint humanitarinės parengties programas, pasitelkiant įgūdžius ir patirtį, siekiant užtikrinto ir aktyvaus dalyvavimo sprendimų priėmimo ir planavimo procesuose.
- ▶ Bendradarbiavimas su valstybėmis bei partneriais, siekiant užtikrinti žmonių su negalia apsaugą pagal tarptautinę teisę. Plėtoti ir įgyvendinti politiką, pagrįstą tarptautiniais standartais ir gairėmis. Rinkti asmenų su negalia duomenis, siekiant pagerinti humanitarines paslaugas ir padidinti pagalbos prieinamumą.
- ▶ Siekti fizinių, komunikacijos ir požiūrio kliūčių pašalinimo, planuoti sklandų informacijos teikimą ir paslaugų prieinamumą.
- ▶ Skatinti humanitarinės pagalbos veikėjų koordinavimą, siekiant stiprinti vietos ir nacionalines paslaugų sistemas, įtraukiant asmenis su negalia. Supažindinti valdžios institucijas ir humanitarinės pagalbos darbuotojus apie neįgaliųjų teises ir apsaugą.

Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction, 2015-2030)

Susitarime akcentuojamas atsakomybių pasidalijimas tarp valdančių institucijų, kitų dalyvaujančių organizacijų ir specialistų, kuriant humanitarinės pagalbos programas. Humanitarinės pagalbos dalyvių ir atsakingų asmenų komunikacija. Šalyje įvykus nelaimi, krizei ar ekstremaliai situacijai, didžiausias dėmesys turi būti skiriamas labiausiai pažeidžiamiesiems visuomenės nariams.

Programos tikslas: sumažinti nelaimių riziką, apsaugoti žmones ir bendruomenes, pragyvenimo šaltinius, sveikatą bei ekonominę, fizinę, socialinę ir aplinkos turtą. Susitarime nurodomi principai, prioritetai ir kitos rekomendacijos šalims, kuriančioms humanitarinės apsaugos strategijas.

Veiksmų prioritetai:

Suprasti nelaimių riziką – rinkti svarbius duomenis, žinoti pažeidžiamų grupių poreikius, vertinti nelaimių riziką, apimtį, galimas pasekmes, dalinimasis patirtimis, gerosios praktikos pavyzdžiais.

Nelaimių rizikos valdymas – vertinti ir viešinti ekstremalių situacijų planus, įgalinti valdžios institucijas darbu su bendruomenėmis, įvesti sertifikatus ir apdovanojimus už nelaimių rizikos valdymo, planų kūrimo iniciatyvą.

Investuoti į nelaimių rizikos mažinimą – humanitarinės pagalbos darbuotojų ugdymas, socialinės apsaugos, politikos formavimas ir stiprinimas, sveikatos paslaugų prieinamumas pažeidžiamiausioms grupėms.

Pasirengimas nelaimėms – veiksmingas reagavimas, planavimas, siekiant sklandesnio atkūrimo.

Gairės dėl žmonių su negalia įtraukimo į humanitarinę veiklą (IASC Guidelines, Inclusion of Persons with Disabilities in Humanitarian Action, 2019)

Tai yra pirmosios humanitarinės veiklos gairės, parengtos bendradarbiaujant žmonėms su negalia, jiems atstovaujančioms organizacijoms ir kitiems humanitarinės srities suinteresuotiems objektams. Šiomis gairėmis yra siekiama skatinti kokybiškų humanitarinės pagalbos programų įgyvendinimą ir didinti bei užtikrinti žmonių su negalia įtraukimą ir jų prasmingą dalyvavimą, priimant visus, su jais susijusius, sprendimus.

Gairių tikslai

- ▶ Pateikti praktines rekomendacijas
Ugdyti humanitarinės srities veikėjų gebėjimus rengti ir įgyvendinti kokybiškas programas
- ▶ Nurodyti humanitarinės srities suinteresuotų subjektų vaidmenis ir atsakomybes
- ▶ Gerinti žmonių su negalia ir jiems atstovaujančių organizacijų dalyvavimą, pasirengimo nelaimėms, reagavimo į jas ir atsigavimo po jų procesuose

Humanitarinės pagalbos principai

- ▶ Žmonių su negalia teisė dalyvauti priimant su jais susijusius sprendimus.
- ▶ Požiūrio, aplinkos ir institucinių kliūčių pašalinimas. Žmonės su negalia turi teisę gauti pagalbą, turėti visas galimybes prasmingai dalyvauti.
- ▶ Humanitarinės pagalbos darbuotojų ugdymas, žinių, gebėjimų ir vadovavimo įgūdžiai naudojimas.
- ▶ Duomenų rinkimas apie lytį, amžių ir negalią. Prieigos stebėseną kuriant ir planuojant įtraukias programas.

Vienas svarbiausių šių Gairių aspektų – žmonių su negalia įtraukimas į humanitarinių programų planavimą ir kūrimą, siekiant geriausiai nustatyti ir atliepti su negalia susijusius poreikius ir įveikti iššūkius.

Tarptautiniai standartai papildo šalių nacionalinius teisės aktus ir įpareigoja jas imtis veiksmų nelaimių rizikai mažinti, kad humanitarinėje veikloje pirmenybė būtų teikiama labiausiai pažeidžiamoms grupėms. Reikia skirti daugiau dėmesio ir imtis papildomų veiksmų, kad būtų užtikrinta pagalba ir ginamos žmonių su negalia teisės.

NIEKO APIE MUS BE MŪSŲ!

Šaltiniai

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.335882>

<http://humanitariandisabilitycharter.org/the-charter/>

<https://www.undrr.org/implementing-sendai-framework/what-sendai-framework>

<https://interagencystandingcommittee.org/iasc-guide-lines-on-inclusion-of-persons-with-disabilities-in-humanitarian-action-2019>